

Bilaga 1

ALLMÄNNA VILLKOR

1. Bakgrund och tillämplighet

Dessa allmänna villkor ("Allmänna Villkor") gäller för uppdrag som utförs av JLL Treasury Support AB inklusive dess helägda dotterbolag JLL Transaction Services AB ("JLL") för en beställares ("Beställaren") räkning.

I dessa Allmänna Villkor benämns JLL och Beställaren enskilt som Part ("Part" eller "Parten") och tillsammans som Parter ("Parterna").

Avvikelser från dessa Allmänna Villkor måste avtalas skriftligen för att bli gällande.

2. Uppdragets art och omfattning

JLL åtar sig att för Beställaren utföra uppdrag ("Uppdraget") i enlighet med den mellan Parterna tecknade uppdragsbekaftelsen ("Uppdragsbekaftelsen"). Uppdragsbekaftelsen, Ramavtalet och dessa Allmänna Villkor, utgör Parternas avtal ("Avtal") avseende Uppdragets utförande.

JLL åtar sig Uppdraget såsom självständig uppdragstagare.

JLL ansvarar för underkonsults arbete som för eget arbete. Önskar JLL anlita underkonsult för att genomföra Uppdraget eller någon del därav, får detta ske först efter medgivande av Beställaren. Medgivande får inte förvägras utan sakligt skäl.

För det fall Beställaren inom ramen för Uppdraget önskar biträde med mottagande och vidarebefordran av order i fråga om ett eller flera finansiella instrument, eller utförande av order avseende finansiella instrument på Beställarens uppdrag, kommer sådana affärer att utföras av det av JLL Treasury Support AB helägda dotterbolaget JLL Transaction Services AB. Utförlig information om detta bolag, återfinns i "Information om JLL Transaction Services AB", Bilaga 1.1.

Genom undertecknande av Ramavtalet bekräftar Beställaren att Beställaren har tagit del av informationen i Bilaga 1.1 innefattande bland annat uppgift om vilken kundkategorisering som JLL har åsatt Beställaren, hantering av intressekonflikter, incitament, reklamationer och klagomål samt information om JLLs hantering av Beställarens personuppgifter.

Beträffande utförande av order skall gälla vad som föreskrivs i JLL Transaction Services AB:s riktlinjer för utförande av order, Bilaga 1.3. Genom undertecknande av Ramavtalet bekräftar Beställaren att Beställaren har tagit del av och godkänner nämnda riktlinjer för utförande av order, Bilaga 1.3. Beställaren har även godkänt att JLL Transaction Services AB får utföra ordern utanför en reglerad marknad eller handelsplattform.

Information om de finansiella instrument som kan komma att aktualiseras inom ramen för Uppdraget samt risker avseende dessa finansiella instrument framgår av Bilaga 1.2-1.3.

3. Uppdragets utförande

JLL åtar sig att utföra Uppdraget i enlighet med den mellan Parterna överenskomna tidsplanen.

Vid försening som beror på Beställaren eller något förhållande på dennes sida har JLL rätt till erforderlig förlängning av överenskommen utförandetid.

JLL skall löpande ge Beställaren en redovisning av utfört arbete och uppnått resultat i enlighet med vad som avtalats mellan Parterna.

JLL skall utföra alla delar av Uppdraget i enlighet med bestämmelserna i Avtalet och med den skicklighet, snabbhet

och omsorg som Beställaren har anledning att förvänta av ett välnomerat konsultföretag i branschen.

Beställaren skall aktivt verka för att Uppdraget kan genomföras på avsett vis och på utsatt tid.

Både JLL och Beställaren har rätt att, oberoende av varandra och utan att behöva inhämta motpartens samtycke, använda det underlag som tas fram inom ramen för Uppdraget i framtida gemensamma projekt eller i projekt som var och en driver enskilt. Vid användandet av sådant underlag i projekt som var och en driver enskilt skall alla uppgifter i underlaget som kan hänföras till någon av Parterna tas bort och underlaget skall i övrigt avidentifieras på sådant sätt att uppgifter i underlaget inte kan härledas till någon av Parterna.

4. Personal

JLL skall använda personal som har erforderliga kvalifikationer för Uppdragets genomförande.

5. Arbetsplats, utrustning mm

Uppdraget kan komma att utföras antingen hos Beställaren eller hos JLL efter överenskommelse mellan Parterna. Beställaren skall tillse att arbetsplats, utrustning, personal och data som erfordras för Uppdragets genomförande tillhandahålls den som utför Uppdraget.

6. Ersättning och avgifter

För Uppdraget utgår ersättning till JLL i enlighet med vad som avtalats mellan Parterna.

Avgifter för JLLs tjänster kan utgå dels i form av ett fast belopp, dels som löpande timarvode. Utöver avgifter till JLL tillkommer avgifter i produkter som är en del av investeringsrådgivningen. JLL ska tillgängliggöra en översikt över avgifter i produkterna innan transaktionen genomförs samt löpande därefter. Information om avgifter tillhandahålls Beställaren genom en PM innan placeringens genomförande samt i den rådgivningsdokumentation som upprättas i anslutning till rådgivningen.

JLL kan betala eller ta emot tredjepartserättigheter i samband med tillhandahållande av värdepapperstjänster under förutsättning att ersättningen är utformad för att höja kvaliteten på den för Beställaren aktuella värdepapperstjänsten samt att det sker i enlighet med Beställarens intresse. Tredjepartserättigheter får heller inte betalas ut eller tas emot om det skulle strida mot JLLs skyldighet att i sin verksamhet handla på ett ärligt, rättvist och professionellt sätt.

7. Betalningsvillkor

Om inte annat avtalats skall JLL utföra Uppdraget på löpande räkning. Betalning skall ske mot faktura senast trettio (30) dagar från fakturadatum. Vid försenad betalning skall dröjsmålsränta utgå, med den vid var tid gällande referensräntan med ett tillägg om fem (5) procentenheter, från fakturans förfallodag till dess att full betalning har erlagts.

Fullgör inte Beställaren sin betalningsskyldighet har JLL rätt att utan påföljd stoppa allt arbete, eller delar därav. Arbete som redan har utförts men inte fakturerats får JLL omedelbart fakturera med betalning tio (10) dagar från mottagandet av fakturan oavsett övriga bestämmelser.

Är Beställaren i dröjsmål mer än trettio (30) dagar efter det att JLL skriftligen anmodat Beställaren att betala förfallet belopp, får JLL avsluta Uppdraget och säga upp Avtalet mellan Beställaren och JLL till omedelbar verkan. Uppsägningen skall ske skriftligen.

Beställaren har inte rätt att hålla inne betalning i avvaktan på att fel eller brister skall avhjälpas.

8. Ansvar för fel

JLL ansvarar inte för eventuella fel i utfört Uppdrag som beror på Beställaren eller någon på Beställarens sida. Beställaren garanterar att JLL kan förlita sig på riktigheten i information eller material som Beställaren tillhandahåller JLL.

JLL ansvarar inte för produkter eller tjänster som JLL rimligen behöver anskaffa från andra för att kunna utföra Uppdraget eller tjänsten.

Transaktion som blivit felaktig på grund av ett administrativt fel eller missförstånd, och som behöver rättas till eller stängas, skall endast anses utgöra fel i utfört Uppdrag om felaktigheten är en följd av att JLL agerat uppsåtligt eller varit grovt vårdslösa.

Beställaren får inte åberopa att Uppdraget är felaktigt utfört om Beställaren inte lämnar JLL skriftligt meddelande om detta inom trettio (30) dagar från det att Beställaren fick kännedom eller borde ha fått kännedom om att Uppdraget var felaktigt utfört. JLL svarar under inga omständigheter för fel som inte meddelats JLL senast tre (3) månader från det felaktiga Uppdragets utförande.

Har Beställaren påtalat fel och det senare visar sig inte föreligga något fel som JLL svarar för, skall Beställaren ersätta JLL för arbete med anledning av det påstådda felet enligt samma grunder som för Uppdraget i övrigt.

9. Sekretess mm

Parterna förbinder sig att inte till utomstående lämna ut konfidentiell information, som Parterna fått del av med anledning av Uppdraget. Parterna förbinder sig också att tillse att varje anställd åtar sig samma tystnadsplikt.

Denna klausul omfattar inte sådan information som allmänheten har rätt att få del av med stöd av offentlighetsprincipen och som någon person faktiskt har efterfrågat. Om möjligt skall Part informera den andra Parten innan ett utlämnande av informationen sker.

Beställaren åtar sig att inte rekrytera personal som JLL tillhandahållit för utförande av Uppdraget. Vad som nu sagts gäller under Avtalets giltighetstid och för 12 månader därefter.

För det fall Beställaren agerar i strid med denna bestämmelse skall Beställaren, för varje enskilt avtalsbrott, erlägga ett vite om 20 prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken.

10. Ansvarsbegränsning

Part är befriad från påföljd för underlåtenhet att fullgöra viss förpliktelse om fullgörandet av förpliktelsen förhindras eller avsevärt försvåras genom myndighetsåtgärd, nyttillkommen eller ändrad lagstiftning, konflikt på arbetsmarknaden eller därmed jämförbara omständigheter.

För att få befrielse enligt föregående stycke skall Part utan dröjsmål meddela den andra Parten härom. Part har rätt att häva Avtalet om motpartens eller eget fullgörande av viss förpliktelse försenats med mer än 30 dagar.

Utöver vad som anges i bestämmelsen om befrielsegrunder är Parts ansvar begränsat enligt följande.

- Part ansvarar endast för skada om skadan är en följd av att Part agerat uppsåtligt eller varit grovt vårdslös.
- Part ansvarar inte för indirekta skador, såsom utebliven vinst, förlust av data, produktionsbortfall, kostnader för anlitande av annan konsult, kostnader för utrustning och liknande kostnader eller förluster.

- Parts skadeståndsansvar vid kontraktsbrott är begränsat till maximalt det högsta värdet av 20 prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken eller det belopp JLL maximalt kan komma att erhålla i form av ersättning enligt Uppdragsbekräftelsen.
- Part ansvarar endast för skador på den andre Partens egendom som orsakats genom vårdslöshet av Part eller dennes anställda; skadeståndsbeloppet är begränsat till maximalt det högsta värdet av 20 prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken eller det belopp JLL maximalt kan komma att erhålla i form av ersättning enligt Uppdragsbekräftelsen.
- Med undantag för bedrägeri eller annat brott, har ingen anställd hos JLLs företagsgrupp något personligt ansvar i förhållande till Beställaren. Varken Beställaren eller någon som företräder Beställaren äger således rätt att framställa krav, inleda rättsligt förfarande eller därmed vidta liknande åtgärder, under eller efter Avtalets giltighetstid, mot anställd eller tidigare anställd i JLL.
- JLL ansvarar inte gentemot någon annan än Beställaren. Tredje man äger således inte någon rätt att åberopa något av villkoren i Ramavtalet, Uppdragsbekräftelsen eller dessa Allmänna Villkor.
- JLL ansvarar inte för skador som orsakats av tredje man.

11. Meddelanden

Reklamation och andra meddelanden avseende Uppdraget skall översändas genom bud eller rekommenderat brev eller e-post på svenska till parternas adresser enligt Uppdragsbekräftelsen eller senare ändrade.

Meddelandet skall anses ha kommit mottagaren tillhanda

- om avlämnat med bud: vid överlämnandet till mottagaren;
- om avsänt med rekommenderat brev: tre dagar efter avlämnande för postbefordran;
- om avsänt med e-post; vid avsändandet om mottagande behörigen bekräftats.

Adressändring skall meddelas Part på sätt som föreskrivs i denna bestämmelse.

12. Giltighetstid och uppsägning

Avtalet träder i kraft vid undertecknande av Avtalet och skall därefter gälla under hela uppdragstiden om inte annat avtalats.

Vardera Parten äger med omedelbar verkan rätt att säga upp Avtalet, om den andra Parten gör sig skyldig till ett väsentligt avtalsbrott och inte vidtar nödvändiga åtgärder för att skyndsamt rätta till försummelsen efter att ha blivit skriftligen anmodad därtill eller om den andra Parten blir försatt i konkurs, inleder ackordsförhandlingar, ställer in betalningarna eller visar sig ha kommit på obestånd.

Beställaren äger härutöver rätt att, med iakttagande av minsta uppsägningstid om 60 dagar säga upp Avtalet och avbryta pågående Uppdrag, om förutsättningarna för Uppdragets genomförande eller nyttan av förväntade arbetsresultat enligt Beställarens bedömning har ändrats. Nämnt rätt till uppsägning gäller dock endast om Beställaren erlägger ersättning för all upparbetad tid m.m. fram till och med uppsägningstidens slut.

13. Ändringar i Avtalet m.m.

Ändringar av och tillägg till Avtalet inklusive dessa allmänna villkor skall för att vara bindande vara skriftligen avfattade och behörigen undertecknade av Parterna.

För det fall någon bestämmelse i Ramavtalet och dess bilagor (de Allmänna Villkoren) skulle strida mot någon bestämmelse i

Uppdragsbekräftelsen ska bestämmelsen i Uppdragsbekräftelsen äga företräde.

14. Skiljeförfarande

Eventuella tvister med anledning av Avtalet regleras genom förenklat skiljeförfarande i enlighet med svensk lag, varvid omröstningsreglerna i Rättegångsbalken skall tillämpas. Eventuellt skiljeförfarande skall äga rum i Stockholm.

15. Preskription

Alla anspråk mot JLL förfaller om skiljeförfarande inte inleds inom två (2) år från Uppdragets slutförande.

Bilaga 1.1

INFORMATION OM JLL TRANSACTION SERVICES AB

1. Information om JLL Transaction Services AB

JLL Transaction Services AB ("JLL")
 Organisationsnummer 556579-0119
 Birger Jarlgatan 25, 111 81 Stockholm
 Hemsida: www.jllsweden.se

JLL står under tillsyn av Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm, www.fi.se.

JLL har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Tillståndet omfattar följande verksamheter:

- mottagande och vidarebefordran av order i fråga om ett eller flera finansiella instrument,
- utförande av order avseende finansiella instrument på kunders uppdrag,
- investeringsrådgivning avseende finansiella instrument och
- placering av finansiella instrument utan fast åtagande.

Dessutom har JLL sidotillstånd att lämna råd till företag om kapitalstruktur, företagsstrategi och liknande frågor samt lämna råd och utföra tjänster vid fusioner och företagsuppköp. JLL har även sidotillstånd att utföra tjänster i samband med garantigivning avseende finansiella instrument samt att utföra redovisningstjänster för kunders räkning.

2. Information om kundkategorisering m.m.

Enligt lagen om värdepappersmarknaden skall alla kunder som handlar med värdepapper delas in i tre olika kategorier. Syftet med detta är att anpassa kundskyddet efter den enskilda kundens förutsättningar. Privatpersoner och mindre företag betraktas normalt som "icke-professionella". Utöver "icke-professionella" kunder finns det också "professionella" kunder, vilka är större företag, kreditinstitut och andra finansiella institut samt offentliga organ och liknande verksamheter med ett mindre behov av skydd. Den tredje kategorin är s.k. "jämbördiga motparter", vilka har lägst skydd enligt lagen. Dessa är t.ex. banker, centralbanker och myndigheter.

JLL kategoriserar i huvudsak sina kunder som "professionella" givet att lagstadgade förutsättningar för sådan kategorisering föreligger. I kunddokumentationen som upprättas för kunden anges det vilken kundkategori som ska tillämpas. JLL kategoriserar alla sina kunder som "professionella", om inte annat anges i kunddokumentationen.

Kategoriseringen innebär att kunden tilldelas en lägre nivå av kundskydd jämfört med en "icke-professionell" kund. Vid investeringsrådgivning som tillhandahålls en "professionell" kund gör JLL normalt ingen bedömning av kundens erfarenhet och kunskaper och inte av kundens finansiella ställning.

Professionella kunder kan på begäran och efter JLL:s medgivande byta kundkategori till "icke-professionell" och därmed höja skyddsnivån. "Professionella" kunder kan också på begäran och efter JLL:s medgivande omkategoriseras till "jämbördig motpart" och därmed sänka skyddsnivån ytterligare. JLL har interna riktlinjer för kundkategorisering som Beställaren kan ta del av på begäran.

3. Information om JLLs rådgivning

JLL tillhandahåller icke-oberoende investeringsrådgivning. Detta innebär att rådgivningen är baserad på en analys av ett begränsat urval av finansiella instrument. Urvalet av instrument är beroende av vad som bedömts som mest lämpligt för Beställaren. De investeringsråd Beställaren erhåller kommer

således endast att föregås av en analys av de finansiella instrument som JLL bedömer vara av relevans för Beställaren givet Beställarens syfte och mål med investeringen.

Investeringsråd till Beställaren är grundade i en lämplighetsbedömning baserad på för Beställaren specifika ekonomiska, personliga och andra omständigheter. Lämplighetsbedömningar genomförs i syfte att JLL ska kunna agera i Beställarens bästa intresse. JLLs ansvar för att råd som lämnas till Beställaren är lämpliga är avgränsat till tidpunkten för rådgivningen.

JLL tillhandahåller inte regelbundna lämplighetsbedömningar. Detta innebär att JLL inte åtar sig eller ansvarar för att vid senare tidpunkt utvärdera lämpligheten i lämnade råd, och inte heller att vid behov på eget initiativ kontakta Beställaren i syfte att lämna nya råd eller att utvärdera befintliga investeringar. Beställaren ansvarar således själv för att kontakta sin rådgivare i syfte att initiera en översyn av Beställarens investeringar.

Lämplighetsbedömningen baseras på information som Beställaren tillhandahåller rådgivaren. Beställaren ska således tillhandahålla den information som JLL efterfrågar för att JLL ska kunna bedöma vilka investeringstjänster och finansiella instrument som är lämpliga för Beställaren vid rådgivningstillfället samt för att JLL ska kunna verkställa de beslut som fattats avseende investeringstjänster och finansiella instrument. Om JLL anser att viss tjänst eller finansiellt instrument vid rådgivningstillfället inte passar eller är lämplig för Beställaren ska Beställaren underrättas om att så är fallet. JLL har rätt att utgå ifrån den information Beställaren tillhandahåller rådgivaren och ska inte vara skyldiga att verifiera informationen mot externa register eller liknande.

Om JLL inte får efterfrågad information är JLL förhindrade enligt lag att ge investeringsråd. I det fall JLL inte får efterfrågad information ska Beställaren informeras om denna omständighet.

Beställaren ska utan dröjsmål informera JLL om det sker förändringar hos Beställaren i förhållande till den information som Beställaren tidigare har lämnat till JLL.

4. Intressekonflikter

JLL tillhandahåller ett utbud av finansiella tjänster där olika verksamheter ingår. Detta innebär att intressekonflikter kan förekomma. Med intressekonflikter avses intressekonflikter dels mellan JLL, inklusive ledning, styrelse, personal m.fl. och kunder, dels intressekonflikter mellan olika kunder. Vidare avses intressekonflikter mellan olika verksamheter inom JLL. JLL har identifierat de områden där potentiella intressekonflikter kan uppkomma. I JLLs riktlinjer för intressekonflikter beskrivs de potentiella intressekonflikter som har identifierats samt hur de ska hanteras och undvikas för att förhindra att kundernas intressen påverkas negativt. De anställda ska alltid i första hand tillvarata kundens intressen. Om de åtgärder som JLL har vidtagit för att undvika intressekonflikter inte räcker för att förhindra att Beställarens intressen påverkas negativt, ska särskild upplysning om arten eller källan till intressekonflikterna lämnas till Beställaren innan JLL utför en tjänst för Beställarens räkning. På kundens begäran tillhandahåller JLL närmare uppgifter om riktlinjerna.

JLL har inga finansiella eller avtalsmässiga affärsrelationer med någon emittent eller annat institut som tillhandahåller finansiella instrument som kan ingå i det urval av finansiella instrument som JLL analyserar inom ramen för investeringsrådgivningen.

5. Information enligt dataskyddsförordningen (GDPR) om JLLs behandling av personuppgifter m.m.

JLL behandlar personuppgifter i enlighet med dataskyddsförordningen (EU) 2016/679 ("GDPR").

I samband med att Beställaren lämnar personuppgifter i ansökan/intresseanmälan/ avtal eller som registreras i övrigt i samband med förberedelse för eller administration av ett uppdrag (t.ex. kreditupplysning eller affärsbedömning), samtycker Beställaren till att JLL behandlar personuppgifterna för nedanstående ändamål.

Personuppgifter behandlas av JLL för administration och fullgörande av ingångna avtal samt för vidtagande av åtgärder som har begärts innan och efter avtal träffats. Behandling av uppgifter sker också för att JLL ska kunna fullgöra sina förpliktelser enligt lag. Personuppgifterna kan vidare utgöra underlag för JLLs marknads- och kundanalyser, affärs- och metodutveckling samt statistik och riskhantering.

Personuppgifter kan användas för marknadsföringsändamål om Beställaren samtyckt till sådan användning.

Personuppgifter får bara behandlas för de ändamål de har samlats in och i förekommande fall för andra därmed förenliga ändamål. Behandling av personuppgifter pågår endast så länge som är motiverat med hänsyn till ändamålen för behandlingen och uppgifterna raderas därefter utan onödigt dröjsmål. Uppgifter bevaras även i den utsträckning det är nödvändigt för att fullgöra rättsliga förpliktelser eller för att fastställa, göra gällande eller försvara rättsliga anspråk.

JLL kan till annat bolag inom JLL-koncernen utlämna sådan information som är nödvändig för att JLL ska kunna uppfylla interna compliancekrav inom JLL-koncernen i syfte att bland annat undvika intressekonflikter. JLL ska tillse att sådant JLL-bolag behandlar personuppgifter konfidentiellt i enlighet med denna bestämmelse samt i enlighet med GDPR.

JLL kan komma att använda information för analysändamål, statistiska analyser och för förbättring av JLLs produkter och tjänster. För sådana syften kommer informationen att anonymiseras och enbart behandlas i anonymiserad form.

Vid ärenden som utförs via telefon behandlas personuppgifter genom inspelning av telefonsamtal.

I syfte att upprätthålla en god kund- och registervård kan JLL komma att komplettera personuppgifterna genom inhämtning från privata och offentliga register, t.ex. uppdatering av adressuppgifter med hjälp av statens person- och adressregister, SPAR. Om JLL hämtar in typer av personuppgifter som inte Beställaren själv tidigare lämnat JLL, informerar JLL Beställaren om att inhämtningen skett samt ändamålen och den rättsliga grunden för behandling av dessa personuppgifter, såvida inte Beställaren redan känner till att inhämtningen av uppgifter kommer att ske.

Personuppgifter kan för angivna ändamål - med beaktande av reglerna om sekretess - ibland komma att lämnas ut till företag som JLL samarbetar med. I vissa fall är JLL också skyldig enligt lag att lämna uppgifter, t.ex. till Finansinspektionen.

Om Beställaren önskar information om vilka personuppgifter som finns registrerade hos JLL, har Beställaren rätt att en gång per år skriftligen begära uppgift härom av JLL. Beställaren kan även anmäla att Beställaren inte vill ha direktreklam från JLL eller begära rättelse av felaktig eller ofullständig personuppgift. Beställaren har även rätt att begära tillgång till och rättelse eller radering av personuppgifter samt att begära begränsning av behandling som rör Beställaren eller invända mot behandling. Beställaren har även rätten till dataportabilitet. JLL är skyldig att bemöta Beställarens begäran om utövande av dessa rättigheter i den utsträckning GDPR föreskriver.

Beställaren har även, i den utsträckning som behandling grundar sig på Beställarens samtycke, rätt att när som helst återkalla sitt samtycke utan att detta påverkar lagligheten av behandlingen på grundval av samtycket innan detta återkallades. Beställaren har rätten att inge klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten med anledning av JLLs behandling av personuppgifter.

Beställaren kan kontakta den person eller enhet inom JLL som tillhandahållit tjänster till Beställaren för att utöva sina rättigheter enligt ovan.

6. Information om språk

Det språk som används i dokumentation och i kontakterna mellan JLL och Beställaren är svenska. De kommunikationskanaler som ska brukas mellan JLL och Beställaren är telefon, post och e-post. Vid mottagande och vidarebefordran av order är kommunikationsmetoderna mellan JLL och Beställaren fysiskt möte, telefon eller e-post.

7. Information om reklamationer och klagomål

Om en kund är missnöjd med någon av JLLs tjänster, är det viktigt att kunden kontaktar JLL för att framföra sina synpunkter. Kunden bör först kontakta den person eller enhet inom JLL som tillhandahållit tjänsten. Om kunden inte skulle vara nöjd med det svar som erhålls, kan kunden kontakta klagomålsansvarig person hos JLL. Vill kunden diskutera ärendet med oberoende part kan Konsumenternas Bank- och Finansbyrå kontaktas, www.konsumentbankbyran.se.

Om kunden anser att ett klagomål inte resulterar i en tillfredsställande rättelse från JLLs sida och det belopp som tvisten handlar om överstiger ett visst minimibelopp, kan kunden - om kunden är en fysisk person - vända sig till Allmänna reklamationsnämnden (ARN). Anmälan till ARN skall göras inom sex månader från det att JLL första gången helt eller delvis avvisat kundens anspråk. ARN lämnar rekommendationer om hur tvisten mellan kunden och JLL bör lösas. För mer information, anmälningsblankett m.m., se www.arn.se.

Bilaga 1.2

INFORMATION OM EGENSKAPER OCH RISKER AVSEENDE FINANSIELLA INSTRUMENT

1. Inledning

Enligt 9 kap. 15 § lag (2007:528) om värdepappersmarknaden ska JLL informera Beställaren om finansiella instrument och de risker som är förknippade med investeringar i instrumenten samt om instrumentet i fråga, med beaktande av den målgrupp som fastställts för instrumentet, är avsett för professionella eller icke-professionella kunder. De investeringar i finansiella instrument som aktualiseras inom ramen för den rådgivningsverksamhet JLL bedriver utgörs dock i huvudsak av sådana derivattransaktioner som uteslutande föregås av investeringsrådgivning där lämplighetsbedömning utgör ett obligatoriskt moment.

Enligt Europaparlamentet och Rådets förordning (EU) 2019/2088 om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella tjänstesektorn ("Disclosure-förordningen") ska JLL lämna information om hållbarhetsrisker integreras i rådgivningsprocessen. JLL har bedömt att hållbarhetsrisker är relevanta vid rådgivning om företagscertifikat, och har därför valt att integrera hållbarhetsrisker i den typen av rådgivning. Hållbarhetsrisker integreras genom att JLL informerar Beställaren om att potentiella investerare i certifikaten i ökad utsträckning är angelägna om att investeringar som certifikaten möjliggör är hållbara. JLL bedömer att integrering av hållbarhetsrisker i den typen av rådgivning har en positiv inverkan på avkastningen för Beställaren. JLL integrerar inte hållbarhetsrisker vid råd om räntederivat eller valutaderivat eftersom JLL bedömer att hållbarhetsrisker i den typen av rådgivning inte är relevant. Att inte integrera hållbarhetsrisker i den typen av rådgivning bedömer JLL inte har en negativ inverkan på avkastningen för Beställaren.

Nedan följer en allmän beskrivning av de egenskaper och risker som förknippas med finansiella instrument.

2. Handel med finansiella instrument

Handel med **finansiella instrument**, dvs. bl.a. aktier i aktiebolag och motsvarande andelsrätter i andra typer av företag, obligationer, depåbevis, fondandelar, penningmarknadsinstrument, finansiella derivatinstrument eller andra sådana värdepapper utom betalningsmedel som kan bli föremål för handel på kapitalmarknaden, sker i huvudsak i organiserad form vid en **handelsplats**. Handeln sker genom de värdepappersinstitut som är medlemmar vid handelsplatsen. Som kund måste du kontakta ett sådant värdepappersinstitut för att köpa eller sälja finansiella instrument.

2.1. Handelsplatser

Med handelsplatser avses reglerad marknad och de två formerna av handelsplattformar – MTF-plattform och OTF-plattform. Därtill kan kundens handel utföras via ett värdepappersföretag som agerar som systematisk internhandlare (SI) eller på annat sätt genom att handel sker mot värdepappersföretagets eget lager eller mot annan kund.

På en **reglerad marknad** handlas olika typer av finansiella instrument. När det gäller aktier kan endast aktier i publika bolag noteras och handlas på en reglerad marknad och det ställs stora krav på sådana bolag, bl.a. avseende bolagets storlek, verksamhetshistoria, ägarspridning och offentlig redovisning av bolagets ekonomi och verksamhet.

En **MTF-plattform (MTF)** kan beskrivas som ett handelssystem som organiseras och tillhandahålls av en börs eller ett värdepappersföretag. Det ställs typiskt sett lägre krav, i form av t.ex. informationsgivning och verksamhetshistoria, på de

finansiella instrument som handlas på en handelsplattform jämfört med finansiella instrument som handlas på en reglerad marknad.

En **OTF-plattform (OTF)** är på många sätt lik en MTF-plattform. Men på en OTF-plattform får bara finansiella instrument som inte är aktier eller aktierelaterade värdepapper handlas, såsom obligationer och derivat. Vidare får OTF-plattformen ha friare regler för handeln inklusive ordermatchingen än vad reglerade marknader och MTF-plattformar får ha.

En **systematisk internhandlare (SI)** är ett värdepappersföretag som på ett organiserat, frekvent och systematiskt sätt handlar för egen räkning genom att utföra kundorder utanför en reglerad marknad eller en handelsplattform. En systematisk internhandlare är skyldig att offentliggöra marknadsmässiga bud med köp- och/eller säljpriser för likvida aktier som handlas på en reglerad marknad och för vilka den systematiska internhandlaren bedriver systematisk internhandel.

Handel kan även äga rum genom ett värdepappersinstitut utan att det är fråga om systematisk internhandel, mot institutets egna lager eller mot annan av institutets kunder.

I Sverige finns i dagsläget två reglerade marknader, NASDAQ Stockholm AB (nedan "Stockholmsbörsen") och Nordic Growth Market NGM AB (nedan "NGM"). Härutöver sker organiserad handel på andra handelsplatser, t.ex. First North och Nordic SME (båda MTF-plattformar).

Handeln på reglerade marknader och handelsplattformar utgör en **andrahandsmarknad** för finansiella instrument som ett - bolag redan givit ut (emitterat). Om andrahandsmarknaden fungerar väl, dvs. det är lätt att hitta köpare och säljare och det fortlöpande noteras anbudskurser från köpare och säljare samt avslutskurser (betalkurser) från gjorda affärsavslut, har även bolagen en fördel genom att det blir lättare att vid behov emittera nya aktier och därigenom få in mer kapital till bolagets verksamhet. Förstahandsmarknaden, eller **primärmarknaden**, kallas den marknad där handel/teckning av nyemitterade aktier sker.

2.2. Handels-/noteringslistor

När det gäller aktier indelar vanligen Utförandeplatser aktierna i olika listor vilka publiceras t.ex. på utförandeplatsens hemsida, i dagstidningar och andra media. Avgörande för på vilken lista ett bolags aktier handlas kan vara bolagets börsvärde (t.ex. Stockholmsbörsens Large-, Mid- och Small cap) men även hur bolaget uppfyller olika krav på aktiekapitalets storlek, på spridning av aktierna till många ägare, på verksamhetshistoria och på information om ekonomi och verksamhet. De mest omsatta aktierna kan också finnas på en särskild lista. Vissa värdepappersinstitut publicerar också egna listor över finansiella instrument som handlas via institutet, kurser till vilka instrumenten handlas etc., t.ex. via institutets hemsida. Aktier på listor med höga krav och hög omsättning anses normalt kunna innebära en lägre risk än aktier på andra listor.

Information om kurser och värden på andra typer av finansiella instrument, exempelvis fondandelar, optioner och obligationer, publiceras också regelbundet via t.ex. handelsplatsernas hemsidor, i dagstidningar och andra media.

3. Risker med finansiella instrument och handel med finansiella instrument

3.1. Allmänt om risker

Finansiella instrument ger normalt **avkastning** i form av **utdelning** (aktier och fonder) eller **ränta** (räntebärande instrument). Härutöver kan priset (kursen) på instrumentet öka

eller minska i förhållande till priset när placeringen gjordes. I den fortsatta beskrivningen inräknas i ordet placering även eventuella negativa positioner (negativa innehav) som tagits i instrumentet, jämför t.ex. vad som sägs om blankning i avsnitt 7 nedan. Den totala avkastningen är summan av utdelning/ränta och prisförändring på instrumentet.

Vad placeraren eftersträvar är naturligtvis en total avkastning som är positiv, dvs. som ger **vinst**, helst så hög som möjligt. Men det finns också en **risk** att den totala avkastningen blir negativ dvs. att det blir en **förlust** på placeringen. Risken för förlust varierar med olika instrument. Vanligen är chansen till vinst på en placering i ett finansiellt instrument kopplad till risken för förlust. Ju längre tiden för innehavet av placeringen är desto större är vinstchansen respektive förlustrisken. I placeringssammanhang används ibland ordet risk som uttryck för såväl förlustrisk som vinstchans. I den fortsatta beskrivningen används dock ordet risk enbart för att beteckna förlustrisk. Det finns olika sätt att placera som minskar risken. Vanligen anses det bättre att inte placera i ett enda eller ett fåtal finansiella instrument utan att i stället placera i **flera olika** finansiella instrument. Dessa instrument bör då erbjuda en **spridning av riskerna** och inte samla risker som kan utlösas samtidigt. En spridning av placeringarna till utländska marknader minskar normalt också risken i den totala portföljen, även om det vid handel med utländska finansiella instrument tillkommer en valutarisk.

Placeringar i finansiella instrument är förknippade med **ekonomisk risk**, vilket närmare kommer att beskrivas i denna information. Kunden svarar själv för risken och måste därför själv hos anlitat värdepappersinstitut - eller genom sitt kapitalförvaltande ombud - ta del av och därmed skaffa sig kännedom om de villkor, i form av allmänna villkor, faktablad, prospekt eller liknande, som gäller för handel med sådana instrument och om instrumentens egenskaper och riskerna förknippade därmed. Kunden måste också fortlöpande bevaka sina placeringar i sådana instrument. Detta gäller även om kunden fått investeringsrådgivning vid placeringstillfället. Kunden bör i eget intresse vara beredd att snabbt vidta åtgärder, om detta skulle visa sig påkallat, exempelvis genom att avveckla placeringar som utvecklas negativt eller att ställa ytterligare säkerhet vid placeringar som finansierats med lån och där säkerhetsvärdet minskat.

Det är också viktigt att beakta den risk det kan innebära att handla med finansiella instrument på en annan handelsplats än en reglerad marknad där kraven som ställs generellt är lägre.

3.2. Olika typer av riskbegrepp m.m.

I samband med den riskbedömning som bör ske då kund gör en placering i finansiella instrument, och även fortlöpande under innehavstiden, finns en mängd olika riskbegrepp och andra faktorer att beakta och sammanväga. Nedan följer en kort beskrivning av några av de vanligaste riskbegreppen.

Marknadsrisk – risken att marknaden i sin helhet, eller viss del därav där kunden har sin placering, t.ex. den svenska aktiemarknaden, går ner.

Kreditrisk – risken för bristande betalningsförmåga hos till exempel en emittent eller en motpart.¹

Prisvolatilitetsrisk – risken för att stora svängningar i kursen/priset på ett finansiellt instrument kan påverka placeringen negativt.

Kursrisk – risken att kursen/priset på ett finansiellt instrument går ner.

Skatterisk – risken att skatteregler och/eller skattesatser är oklara eller kan komma att ändras.

Valutakursrisk – risken att en utländsk valuta till vilken ett innehav är relaterat (ex. vis fondandelar i en fond som placerar i amerikanska värdepapper noterade i USD) försvagas.

Hävtångseffektsrisk – konstruktionen av derivatinstrument som gör att det finns en risk att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får ett större negativt genomslag i kursen/priset på derivatinstrumentet.

Legal risk – risken att relevanta lagar och regler är oklara eller kan komma att ändras.

Bolagsspecifik risk – risken att ett visst bolag går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolaget därmed kan falla i värde.

Branschspecifik risk – risken att en viss bransch går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolag i branschen därmed kan falla i värde.

Likviditetsrisk – risken att kunden inte kan sälja eller köpa ett finansiellt instrument vid en viss önskad tidpunkt.

Ränterisk – risken att det finansiella instrument kunden placerat i minskar i värde pga. förändringar i marknadsräntan.

Hållbarhetsrisk – en miljörelaterad, social eller styrningsrelaterad händelse eller omständighet som, om den skulle inträffa, skulle ha en faktisk eller potentiell betydande negativ inverkan på investeringens värde.

4. Aktier och aktierelaterade instrument

4.1. Allmänt om aktier

4.1.1. Aktier och aktiebolag

Aktier i ett aktiebolag ger ägaren rätt till en andel av bolagets **aktiekapital**. Går bolaget med vinst lämnar bolaget vanligen **utdelning** på aktierna. Aktier ger också **rösträtt** på bolagsstämman, som är det högsta beslutande organet i bolaget. Ju fler aktier ägaren har desto större andel av kapitalet, utdelningen och rösterna har aktieägaren. Beroende på vilken serie aktierna tillhör kan rösträtten variera. Det finns två slag av bolag, **publika** och **privata**. Endast publika bolag får låta aktierna handlas på en handelsplats.

4.1.2. Aktiekursen

Kursen (priset) på en aktie påverkas i första hand av utbudet respektive efterfrågan på den aktuella aktien vilket i sin tur, åtminstone på lång sikt, styrs av **bolagets framtidsutsikter**. En aktie upp- eller nedvärderas främst grundat på investerarnas analyser och bedömningar av bolagets möjligheter att göra **framtida vinster**. Den framtida **utvecklingen i omvärlden** av konjunktur, teknik, lagstiftning, konkurrens osv. avgör hur efterfrågan blir på bolagets produkter eller tjänster och är

över institutet och dess förluster kan komma att hanteras genom att dess aktie- och fordringsägare får sina innehav nedskrivna och/eller för fordringsägare sina fordringar konverterade till aktieinnehav (s.k. skuldnedskrivning eller bail-in).

¹ Bristande betalningsförmåga för en emittent eller motpart kan innebära konkurs eller företagsrekonstruktion med offentligt ackord (nedsättning av fordringsbelopp). Banker, andra kreditinstitut och värdepappersbolag kan i stället bli föremål för resolution. Det innebär att staten kan ta kontroll

därför av grundläggande betydelse för kursutvecklingen på bolagets aktier.

Det aktuella **ränteläget** spelar också en stor roll för prissättningen. Stiger marknadsräntorna ger räntebärande finansiella instrument, som samtidigt ges ut (nyemitteras), bättre avkastning. Normalt sjunker då kurserna på aktier som regelbundet handlas liksom på redan utelöpande räntebärande instrument. Skälet är att den ökade avkastningen på nyemitterade räntebärande instrument relativt sett blir bättre än avkastningen på aktier, liksom på utelöpande räntebärande instrument. Dessutom påverkas aktiekurserna negativt av att räntorna på bolagets skulder ökar när marknadsräntorna går upp, vilket minskar vinstutrymmet i bolaget.

Också **andra till bolaget direkt knutna förhållanden**, t.ex. förändringar i bolagets ledning och organisation, produktionsstörningar m m kan påverka bolaget negativt. Aktiebolag kan i värsta fall gå så dåligt att de måste försättas i **konkurs**. Aktiekapitalet dvs. aktieägarnas insatta kapital är det kapital som då först används för att betala bolagets skulder. Detta leder oftast till att aktierna i bolaget blir värdelösa.

Även kurserna på vissa större **utländska reglerade marknader eller handelsplatser** inverkar på kurserna i Sverige, bl.a. därför att flera svenska aktiebolag är noterade även på utländska marknadsplatser och prisutjämnningar sker mellan marknadsplatserna. Kursen på aktier i bolag som tillhör samma **branschsektor** påverkas ofta av förändringar i kursen hos andra bolag inom samma sektor. Denna påverkan kan även gälla för bolag i olika länder.

Aktörerna på marknaden har olika behov av att placera kontanter (likvida medel) eller att få fram likvida medel. Dessutom har de ofta olika mening om hur kursen borde utvecklas. Dessa förhållanden, som även innefattar hur bolaget värderas, bidrar till att det finns såväl köpare som säljare. Är placerarna däremot samstämmiga i sina uppfattningar om kursutvecklingen vill de antingen köpa och då uppstår ett köptryck från många köpare, eller också vill de sälja och då uppstår ett säljtryck från många säljare. Vid köptryck stiger kursen och vid säljtryck faller den.

Omsättningen, dvs hur mycket som köps och säljs av en viss aktie, påverkar i sin tur aktie-kursen. Vid hög omsättning minskar skillnaden, även kallad spread, mellan den kurs köparna är beredda att betala (**köpkursen**) och den kurs säljarna begär (**säljkursen**). En aktie med hög omsättning, där stora belopp kan omsättas utan större inverkan på kursen, har en god likviditet och är därför lätt att köpa respektive att sälja. Bolagen på de reglerade marknadernas listor har ofta en högre **likviditet**. Olika aktier kan under dagen eller under längre perioder uppvisa olika rörlighet (**volatilitet**) i kurserna dvs upp- och nedgångar samt storlek på kursförändringarna.

De kurser till vilka aktierna har handlats (**betalkurser**), såsom högst/lägst/senast betalt under dagen samt sist noterade köp/säljkurser och vidare uppgift om handlad volym i kronor publiceras bl.a. i de flesta större dagstidningarna och på olika internetsidor som upprättas av marknadsplatser, värdepappersföretag och medieföretag såsom text-TV. Aktualiteten i dessa kursuppgifter kan variera beroende på sättet de publiceras på.

4.1.3. Olika aktieserier

Aktier finns i olika **serier**, vanligen A- och B-aktier vilket normalt har med rösträtten att göra. A-aktier ger normalt en röst medan B-aktier ger en **begränsad rösträtt**, oftast en tiondels röst. Skillnaderna i rösträtt beror bl.a. på att man vid ägarspridning vill värna om de ursprungliga grundarnas eller ägarnas inflytande över bolaget genom att ge dem en starkare rösträtt. Nya aktier som ges ut får då ett lägre röstvärde än den ursprungliga A-serien och betecknas med B, C eller D etc.

4.1.4. Kvotvärde, split och sammanläggning av aktier

En akties **kvotvärde** är den andel som varje aktie representerar av bolagets aktiekapital. En akties kvotvärde erhålls genom att dividera aktiekapitalet med det totala antalet aktier. Ibland vill bolagen ändra kvotvärdet, t.ex. därför att kursen, dvs marknadspriset på aktien, har stigit kraftigt. Genom att dela upp varje aktie på två eller flera aktier genom en s.k. **split**, minskas kvotvärdet och samtidigt sänks kursen på aktierna. Aktieägaren har dock efter en split sitt kapital kvar oförändrat, men detta är fördelat på fler aktier som har ett lägre kvotvärde och en lägre kurs per aktie.

Omvänt kan en **sammanläggning** av aktier (omvänd split) göras om kursen sjunkit kraftigt. Då slås två eller flera aktier samman till en aktie. Aktieägaren har dock efter en sammanläggning av aktier samma kapital kvar, men detta är fördelat på färre aktier som har ett högre kvotvärde och en högre kurs per aktie.

4.1.5. Marknadsintroduktion, privatisering och uppköp

Marknadsintroduktion innebär att aktier i ett bolag introduceras på aktiemarknaden, dvs upptas till handel på en reglerad marknad eller en MTF-plattform. Allmänheten erbjuds då att **teckna** (köpa) aktier i bolaget. Oftast rör det sig om ett befintligt bolag, som inte tidigare handlats på en reglerad marknad eller annan handelsplats, där ägarna beslutat att vidga ägarkretsen och underlätta handeln i bolagets aktier. Om ett statligt ägt bolag introduceras på marknaden kallas detta för **privatisering**.

Uppköp tillgår i regel så att någon eller några investerare erbjuder aktieägarna i ett bolag att på vissa villkor sälja sina aktier. Om uppköparen får in 90 % eller mer av antalet aktier i det uppköpta bolaget, kan uppköparen begära **tvångsinlösen** av kvarstående aktier från de ägare som ej accepterat uppköpserbjudandet. Dessa aktieägare är då tvungna att sälja sina aktier till uppköparen mot en ersättning som fastställs genom ett skiljeförfarande.

4.1.6. Emissioner

Om ett aktiebolag vill utvidga sin verksamhet krävs ofta ytterligare aktiekapital. Detta skaffar bolaget genom att ge ut nya aktier genom **nyemission**. Oftast får de gamla ägarna **teckningsrätter** som ger företräde att teckna aktier i en nyemission. Antalet aktier som får tecknas sätts normalt i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Tecknaren måste betala ett visst pris (emissionskurs), oftast lägre än marknadskursen, för de nyemitterade aktierna. Direkt efter det att teckningsrätterna - som normalt har ett visst marknadsvärde - avskiljts från aktierna sjunker vanligen kursen på aktierna, samtidigt ökar antalet aktier för de aktieägare som tecknat. De aktieägare som inte tecknar kan, under teckningstiden som oftast pågår några veckor, sälja sina teckningsrätter på den marknadsplats där aktierna handlas. Efter teckningstiden förfaller teckningsrätterna och blir därmed obrukbara och värdelösa.

Aktiebolag kan även genomföra s.k. **riktad nyemission**, vilket genomförs som en nyemission men enbart riktad till en viss krets investerare. Aktiebolag kan även genom s.k. **apportemission** ge ut nya aktier för att förvärva andra bolag, affärsrörelser eller tillgångar i annan form än pengar. Såväl vid riktad nyemission som vid apportemission sker s.k. **utspädning** av befintliga aktieägares andel av antalet röster och aktiekapital i bolaget, men antalet innehavda aktier och marknadsvärdet på det placerade kapitalet påverkas normalt inte.

Om tillgångarna eller de reserverade medlen i ett aktiebolag har ökat mycket i värde, kan bolaget föra över en del av värdet till sitt aktiekapital genom en s.k. **fondemission**. Vid fondemission tas det hänsyn till antalet aktier som varje aktieägare redan har. Antalet nya aktier som tillkommer genom fondemissionen sätts i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Genom fondemissionen får aktieägaren fler aktier, men ägarens andel

av bola-gets ökade aktiekapital förblir oförändrad. Kursen på aktierna sänks vid en fondemission, men genom ökningen av antalet aktier bibehåller aktieägaren ett oförändrat marknadsvärde på sitt placerade kapital. Ett annat sätt att genomföra fondemission är att bolaget **skriver upp** kvotvärdet på aktierna. Aktieägaren har efter uppskrivning ett oförändrat antal aktier och marknadsvärde på sitt placerade kapital.

4.2. Allmänt om aktierelaterade instrument

Nära knutna till aktier är, aktieindexobligationer, depåbevis, konvertibler, aktie- och aktieindexoptioner, aktie- och aktieindexterminer, warranter samt hävstångscertifikat.

4.2.1. Indexobligationer/Aktieindexobligationer

Indexobligationer/aktieindexobligationer är obligationer där avkastningen istället för ränta är beroende t.ex. av ett aktieindex. Utvecklas indexet positivt följer avkastningen med. Vid en negativ indexutveckling kan avkastningen utebli. Obligationen återbetalas dock alltid med sitt nominella belopp, som kan vara lägre än investeringsbeloppet, på inlösendagen och har på så sätt en begränsad förlustrisk jämfört med t.ex. aktier och fondandelar. Risken med en placering i en aktieindexobligation kan, förutom eventuellt erlagd överkurs och kostnader, definieras som den alternativa avkastningen, dvs. den avkastning investeraren skulle ha fått på det investerade beloppet med en annan placering. Indexobligationer kan ha olika benämningar som aktieindexobligationer, SPAX, aktieobligationer, kreditkorgsobligationer, räntekorgsobligationer, valutakorgsobligationer osv. beroende på vilket underliggande tillgångsslag som bestämmer obligationens avkastning. När man talar om indexobligationer så benämns dessa ofta också som kapitalskyddade produkter. Med detta begrepp avses att beskriva, som ovan nämnts, att oavsett om produkten ger avkastning eller ej så återbetalas det nominella beloppet, vanligtvis investeringsbeloppet minskat med eventuellt erlagd överkurs. OBS att kapitalskyddet inte gäller om emittenten försätts i konkurs eller blir föremål för företagsrekonstruktion med offentligt ackord (nedsättning av fordringsbeloppet). Banker, andra kreditinstitut och värdepappersbolag kan i stället bli föremål för resolution. Det innebär att staten kan ta kontroll över institutet och dess förluster kan komma att hanteras genom att dess aktie- och fordringsägare får sina innehav nedskrivna och/eller för fordringsägare sina fordringar konverterade till aktieinnehav (s.k. skuldnedskrivning eller bail-in).

4.2.2. Depåbevis

Svenskt Depåbevis är ett bevis om rätt till utländska aktier, som utgivaren av beviset förvarar/innehar för innehavarens räkning. Depåbevis handlas precis som aktier på en reglerad marknad eller handelsplats och prisutvecklingen följer normalt prisutvecklingen på den utländska marknadsplats där aktien handlas. Utöver de generella risker som finns vid handel med aktier eller andra typer av andelsrätter bör ev. valutakursrisk beaktas.

4.2.3. Konvertibler

Konvertibler (konverteringslån eller konvertibler) är räntebärande värdepapper (lån till utgivaren/emittenten av konvertibeln) som inom en viss tidsperiod kan bytas ut mot aktier. Avkastningen på konvertiblerna, dvs. kupongräntan, är vanligen högre än utdelningen på utbytesaktierna. Konvertibelkursen uttrycks i procent av det nominella värdet på konvertibeln.

4.2.4. Omvända konvertibler

Omvända konvertibler är ett mellanting mellan en ränte- och en aktieplacering. Den omvända konvertibeln är knuten till en eller flera underliggande aktier eller index. Denna placering ger en ränta, dvs. en fast, garanterad avkastning. Om de underliggande aktierna eller index utvecklas positivt återbetalas

det placerade beloppet plus den fasta avkastningen. Om de underliggande aktierna eller index däremot skulle falla, finns det en risk att innehavaren i stället för det placerade beloppet, utöver en på förhand fastställd avkastning kan få en eller flera aktier som ingår i den omvända konvertibeln eller motsvarande kontantlikvid.

4.2.5. Aktieoptioner och aktieindexoptioner

Aktieoptioner finns av olika slag. Förvärvade köpoptioner (eng. call options) ger innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod köpa redan utgivna aktier till ett på förhand bestämt pris. Säljoptioner (eng. put options) ger omvänt innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod sälja aktier till ett på förhand bestämt pris. Mot varje **förvärvat** option svarar en **utfärdad** option. Risken för den som förvärvar en option är, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, att den minskar i värde eller förfaller värdelös på slutdagen. I det senare fallet är den vid förvärvet betalda premien för optionen helt förbrukad. Utfärdaren av en option löper en risk som i vissa fall, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, kan vara obegränsat stor. Kursen på optioner påverkas av kursen på motsvarande underliggande aktier eller index, men oftast med större kurssvängningar och prispåverkan än dessa.

Den mest omfattande handeln i aktieoptioner sker på de reglerade marknaderna. Där förekommer även handel med **aktieindexoptioner**. Dessa indexoptioner ger vinst eller förlust direkt i kontanter (**kontantavräkning**) utifrån utvecklingen av ett underliggande index. Se även avsnitt 6 om derivat.

4.2.6. Aktieterminer och aktieindexterminer samt futures

En **termin** eller **forward** innebär att parterna ingår ett ömsesidigt bindande avtal med varandra om köp respektive försäljning av den underliggande egendomen till ett på förhand avtalat pris och med leverans eller annan verkställighet, t.ex. kontantavräkning, av avtalet vid en i avtalet angiven tidpunkt (stängningsdagen). Någon premie betalas inte eftersom parterna har motsvarande skyldigheter enligt avtalet.

En **future** är en variant på termin eller forward. Skillnaden mellan en future och en forward består i hur avräkningen går till, det vill säga när man som part i ett kontrakt får betalt eller betalar beroende på om positionen gett vinst eller förlust. För en future sker en daglig avräkning i form av löpande betalningar mellan köpare och säljare på basis av värdeförändringen dag för dag av underliggande tillgång. För en forward sker avräkning först i anslutning till instrumentets slutdag.

Se även avsnitt 6 om derivat.

4.2.7. Warranter

Handel förekommer också med vissa köp- och säljoptioner med längre löptider, i Sverige vanligen kallade **warranter**. Warranter kan utnyttjas för att köpa eller sälja underliggande aktier eller i andra fall ge kontanter om kursen på underliggande aktie utvecklas på rätt sätt i förhållande till warrantens lösenpris. Teckningsoptioner (eng. subscription warrants) avseende aktier kan inom en viss tidsperiod utnyttjas för teckning av motsvarande nyutgivna aktier. Se även avsnitt 6 om derivat.

4.2.8. Hävstångscertifikat

Hävstångscertifikat, som ofta kallas enbart **certifikat** eller i vissa fall **bevis**, är ofta en kombination av exempelvis en köp- och en säljoption och är beroende av en underliggande tillgång, exempelvis en aktie, ett index eller en råvara. Ett certifikat har inget nominellt belopp. Hävstångscertifikat skall inte förväxlas med t.ex. företagscertifikat, vilket är en slags skuldebrev som kan ges ut av företag i samband med att företaget lånar upp pengar på kapitalmarknaden.

En utmärkande egenskap för hävstångscertifikat är att relativt små kursförändringar i underliggande tillgång kan medföra avsevärda förändringar i värdet på innehavarens placering.

Dessa förändringar i värdet kan vara till investerarens fördel, men de kan också vara till investerarens nackdel. Innehavare bör vara särskilt uppmärksamma på att hävstångscertifikat kan falla i värde och även förfalla helt utan värde med följd att hela eller delar av det investerade beloppet kan förloras. Motsvarande resonemang kan i många fall gälla även för optioner och warranter.

Den typ av kombinationsprodukter som beskrivs ovan och som innehåller två eller flera olika element kallas vanligtvis strukturerade produkter. De emitteras ofta av värdepappersinstitut. Strukturerade produkter är således ett samlingsbegrepp för olika produkter. När man allmänt talar om strukturerade produkter avses främst olika former av indexobligationer, varav den vanligaste formen är aktieindexobligationer. Men även t.ex. omvända konvertibler och hävstångscertifikat är exempel på strukturerade produkter.

När man handlar med kombinerade produkter är det viktigt att förstå produktens olika komponenter och hur de samverkar. I vissa fall kan samspelet mellan de olika komponenterna innebära en högre risk än varje komponent för sig. En mer detaljerad beskrivning av en viss produkts olika komponenter och hur dessa samverkar kan erhållas från bl.a. emitterande värdepappersinstitut.

Se även avsnitt 6 om derivat.

5. Ränterelaterade instrument

Ett **räntebärande finansiellt instrument** är en **fordringsrätt** på utgivaren (emittenten) av ett lån. Avkastning lämnas normalt i form av **ränta**. Det finns olika former av räntebärande instrument beroende på vilken emittent som givit ut instrumentet, den säkerhet som emittenten ställt för lånet, **löptiden** fram till återbetalningsdagen och formen för utbetalning av räntan. Räntan (kupongen) betalas vanligen ut årsvis.

En annan form för räntebetalning är att i stället för att betala ränta sälja instrumentet med rabatt (**diskonteringspapper**). Vid försäljningen beräknas priset på instrumentet genom att diskontera lånebeloppet inklusive beräknad ränta till nuvärde. Nuvärdet eller kursen är lägre än det belopp som erhålls vid återbetalningen (**nominella beloppet**). **Bankcertifikat och statsskuldväxlar** är exempel på diskonteringspapper, liksom obligationer med s.k. **nollkupongskonstruktion**, dvs. då räntan betalas ut först vid lånets återbetalningstidpunkt.

Ytterligare en annan form för räntebärande obligationer är statens **premieobligationer** där låneräntan lottas ut bland innehavarna av premieobligationer. Det förekommer även ränteinstrument och andra sparformer där räntan är skyddad mot inflation och placeringen därför ger en fast **real ränta**.

Risken i ett räntebärande instrument utgörs dels av den kursförändring som kan uppkomma under löptiden på grund av att **marknadsräntorna** förändras, dels att emittenten kanske inte klarar att **återbetala** lånet (kreditrisk). Lån för vilka fullgod säkerhet för återbetalningen har ställts är därvid mindre riskfyllda än lån utan säkerhet. Rent allmänt kan dock sägas att risken för förlust på räntebärande instrument kan anses som lägre än för aktier. Ett räntebärande instrument utgivet av en emittent med hög kreditvärdighet kan således vara ett bra alternativ för den som vill minimera risken att sparkapitalet minskar i värde och kan vara att föredra vid ett kortsiktigt sparande. Även vid långsiktigt sparande där kapitalet inte skall äventyras, t.ex. för pensionsåtaganden, är inslag av räntebärande placeringar mycket vanliga. Nackdelen med en räntebärande placering är att den i regel ger en låg värdestegring. Exempel på räntebärande placeringar är sparkonton, privatobligationer och räntefonder.

Kurserna fastställs löpande såväl på instrument med kort löptid (mindre än ett år) t.ex. stats-skuldväxlar som på instrument med

längre löptider t.ex. obligationer. Detta sker på penning- och obligationsmarknaden. Marknadsräntorna påverkas av analyser och bedömningar som Riksbanken och andra större institutionella marknadsaktörer gör av hur utvecklingen av ett antal ekonomiska faktorer som inflation, konjunktur, ränteutvecklingen i Sverige och i andra länder osv kommer att utvecklas på kort och lång sikt. Riksbanken vidtar även s.k. penning-politiska operationer i syfte att styra utvecklingen av marknadsräntorna så att inflationen håller sig inom fastställda mål. De finansiella instrument som handlas på penning- och obligationsmarknaden (**t.ex. statsobligationer, statsskuldväxlar och bostadsobligationer**) handlas ofta i mycket stora poster (mångmiljonbelopp).

Om marknadsräntorna går upp kommer kursen på **utelöpande** (redan utgivna) räntebärande finansiella instrument att falla om de har fast ränta, eftersom nya lån ges ut med en räntsats som följer aktuell marknadsränta och därmed ger högre ränta än vad utelöpande instrumentet ger. Omvänt stiger kursen på utelöpande instrument när marknadsräntan går ned.

Lån utgivna av stat och kommun anses vara riskfria vad gäller återbetalningen, vilket således gäller för stats- och kommunobligationer. Andra emittenter än stat och kommun kan ibland, vid emission av obligationer, ställa **säkerhet** i form av andra finansiella instrument eller annan egendom (sak- eller realsäkerhet).

Det finns även andra räntebärande instrument som innebär en högre risk än obligationer om emittenten skulle få svårigheter att återbetala lånet, t.ex. **förlagsbevis** eftersom de lånen återbetalas först efter det alla andra fordringsägare fått betalt. Villkorade konvertibla obligationer (contingent convertibles), så kallade cocos, är en annan typ av komplex produkt med risker som kan vara mycket svåra att förstå. I grunden är de obligationer som under vissa förutbestämda händelser kan skrivas ned, det vill säga förlora hela eller delar av sitt värde, eller omvandlas till aktier.

En form av ränterelaterade instrument är **säkerställda obligationer**. Dessa är förenade med en särskild förmånsrätt enligt speciell lagstiftning. Regelverket kring säkerställda obligationer syftar till att en investerare skall få full betalning enligt avtalad tidplan även om obligationens utgivare skulle gå i konkurs, förutsatt att den egendom som säkerställer obligationen är tillräckligt mycket värd.

6. Derivatinstrument

Derivatinstrument såsom optioner, terminer m.fl. förekommer med olika slag av underliggande tillgång, t.ex. aktier, obligationer, råvaror och valutor. Derivatinstrument kan utnyttjas för att minska risken i en placering.

Kursen i ett derivatinstrument är beroende av kursen i det underliggande instrumentet. En särskild omständighet är att prisutvecklingen på derivatinstrumentet oftast är kraftigare än prisutvecklingen på den underliggande egendomen. Prisgenomsnittet kallas **hävstångseffekt** och kan leda till större vinst på insatt kapital än om placeringen hade gjorts direkt i den underliggande egendomen. Å andra sidan kan hävstångseffekten lika väl medföra större förlust på derivatinstrumentet jämfört med värdeförändringen på den underliggande egendomen, om prisutvecklingen på den underliggande egendomen blir annorlunda än den förväntade. Hävstångseffekten, dvs. möjligheten till vinst respektive risken för förlust, varierar beroende på derivatinstrumentets konstruktion och användningssätt. Stora krav ställs därför på bevakningen av prisutvecklingen på derivatinstrumentet och på den underliggande egendomen. Investeraren bör i eget intresse vara beredd agera snabbt, ofta under dagen, om placeringen i derivatinstrument skulle komma att utvecklas i ofördelaktig riktning. Det är också viktigt att i sin riskbedömning beakta att

möjligheten att avveckla en position/ett innehav kan försvåras vid en negativ prisutveckling.

För ytterligare information om derivatinstrument, se **INFORMATION OM HANDEL MED OPTIONER, TERMINER OCH ANDRA DERIVATINSTRUMENT**, Bilaga 1.3.

Som kund är det viktigt att vara införstådd med bl.a. följande:

- *att placeringar eller andra positioner i finansiella instrument sker på kundens egen risk*
- *att kunden själv noga måste sätta sig in i värdepappersföretagets allmänna villkor för handel med*

finansiella instrument och i förekommande fall information i prospekt samt övrig information om aktuellt finansiellt instrument, dess egenskaper och risker

- *att vid handel med finansiella instrument det är viktigt att kontrollera all rapportering avseende kundens transaktioner och innehav samt omgående reklamera eventuella fel*
- *att det är viktigt att fortlöpande bevaka värdeförändringar på innehav av och positioner i finansiella instrument*
- *att kunden själv måste initiera de åtgärder som erfordras för att minska risken för förluster*

Bilaga 1.3

INFORMATION OM HANDEL MED OPTIONER, TERMINER OCH ANDRA DERIVATINSTRUMENT

1. Allmänt om risker med derivatinstrument

Handel med derivatinstrument är förknippad med särskilda risker, vilka närmare kommer att beskrivas i denna information. Kunden ansvarar själv för riskerna och måste därför själv via anlitat värdepappersföretag - eller genom sitt kapitalförvaltande ombud – ta del av och därmed skaffa sig kännedom om de villkor, i form av allmänna villkor, faktablad, prospekt eller liknande, som gäller för handel med sådana instrument och om instrumentens egenskaper samt de risker som är förknippade därmed. Kunden måste också fortlöpande bevaka sina placeringar (positioner) i sådana instrument. Information för bevakning (kursuppgifter m.m.) kan fås t.ex. via handelsplatsernas hemsidor, i dagstidningar och andra media samt från kundens värdepappersföretag. Kunden bör vidare i eget intresse vara beredd att snabbt vidta åtgärder, om detta skulle visa sig påkallat, exempelvis genom att ställa ytterligare säkerhet eller att avsluta sina placeringar i derivatkontrakt (kvitta ut eller stänga sina positioner).

För ytterligare information om handel med finansiella instrument i allmänhet, olika riskbegrepp och riskresonemang, se även **INFORMATION OM EGENSKAPER OCH RISKER AVSEENDE FINANSIELLA INSTRUMENT**.

2. Användningen av derivatinstrument

Derivatinstrument är en form av avtal (kontrakt) där själva avtalet är föremål för handel på kapitalmarknaden. Derivatinstrumentet är knutet till en underliggande egendom eller ett underliggande värde. Denna egendom eller detta värde (i fortsättningen kallat enbart egendom) kan utgöras av ett finansiellt instrument, någon annan tillgång med ekonomiskt värde, t.ex. valuta eller råvara, eller någon form av värdeåtergång, t.ex. ett index. Derivatinstrument kan användas för att skapa ett skydd mot en oönskad prisutveckling på den underliggande egendomen. De kan också användas för att uppnå vinst eller avkastning med en mindre kapitalinsats än vad som krävs för att göra en motsvarande affär direkt i den underliggande egendomen. Derivatinstrument kan också användas för andra syften. Användningen av derivatinstrument bygger på en viss förväntning om hur priset på den underliggande egendomen kommer att utvecklas under en viss tidsperiod. Innan handel påbörjas med derivatinstrument är det således viktigt att kunden för sig själv klargör syftet därmed och vilken prisutveckling på underliggande egendom som kan förväntas samt grundat på detta väljer rätt derivatinstrument eller kombination av sådana instrument.

3. Olika slag av derivatinstrument

Huvudtyperna av derivatinstrument är optioner, terminer och swapavtal.

En **option** är ett avtal som innebär att den ena parten (utfärdaren av ett optionskontrakt) förpliktar sig att köpa eller sälja den underliggande egendomen av eller till den andra parten (innehavaren av kontraktet) till ett på förhand bestämt pris (lösenpriset). Avtalet kan, beroende på slag av option, antingen utnyttjas när som helst under löptiden (amerikansk option) eller endast på slutdagen (europeisk option). Innehavaren betalar en ersättning (premie) till utfärdaren och får en rätt att utnyttja kontraktet men har ingen skyldighet att göra det. Utfärdaren är däremot skyldig att infria kontraktet om innehavaren begär det (löser optionen). Avgörande för optionens värdeutveckling är normalt värdeutvecklingen på den underliggande egendomen. Risker för den som förvärvar en option är, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, att optionen minskar i värde eller förfaller värdelös på slutdagen. I det senare fallet är den vid förvärvet betalda premien för optionen helt förbrukad. Utfärdaren av en option löper en risk

som i vissa fall, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, kan vara obegränsat stor. Kursen på optioner följer normalt kursutvecklingen på motsvarande underliggande aktier eller index i samma eller motsatt riktning, men med större kurssvängningar och prispåverkan.

En **termin** eller **forward** innebär att parterna ingår ett ömsesidigt bindande avtal med varandra om köp respektive försäljning av den underliggande egendomen till ett på förhand avtalat pris och med leverans eller annan verkställighet, t ex kontantavräkning, av avtalet vid en i avtalet angiven tidpunkt (stängningsdagen). Någon premie betalas inte eftersom båda parter har motsvarande skyldigheter enligt avtalet.

En **future** är en variant på termin eller forward. Skillnaden mellan en future och en forward består i hur avräkningen går till, det vill säga när man som part i ett kontrakt får betalt eller betalar beroende på om positionen gett vinst eller förlust. För en future sker en daglig avräkning i form av löpande betalningar mellan köpare och säljare på basis av värdeförändringen dag för dag av underliggande tillgång. För en forward sker avräkning först i anslutning till instrumentets slutdag.

Ett **swapavtal** innebär att parterna överenskommer om att löpande erlagga betalningar till varandra, exempelvis beräknade på fast respektive rörlig ränta (ränteswap), eller att vid en viss tidpunkt utbyta (på engelska: to swap) någon form av egendom med varandra, t ex olika slag av valutor (valutaswap).

Handel förekommer också med vissa köp- och säljoptioner med längre löptider, i Sverige vanligen kallade **warranter**. Warranter kan utnyttjas för att köpa eller sälja underliggande aktier eller i andra fall ge kontanter om kursen på underliggande aktie utvecklas på rätt sätt i förhållande till warrantens lösenpris. Teckningsoptioner (eng. subscription warrants) avseende aktier kan inom en viss tidsperiod utnyttjas för teckning av motsvarande nyutgivna aktier.

Härvstängscertifikat, som ofta kallas enbart **certifikat**, är ofta en kombination av ex. vis en köp- och en säljoption och är beroende av en underliggande tillgång, exempelvis en aktie, ett index eller en råvara. Ett certifikat har inget nominellt belopp. Härvstängscertifikat skall inte förväxlas med t.ex. företagscertifikat, vilket är en slags skuldebrev som kan ges ut av företag i samband med att företaget lånar upp pengar på kapitalmarknaden.

En utmärkande egenskap för härvstängscertifikat är liksom för andra derivatinstrument att relativt små kursförändringar i underliggande tillgång kan medföra avsevärda förändringar i värdet på innehavarens placering. Dessa förändringar i värdet kan vara till investerarens fördel, men de kan också vara till investerarens nackdel. Innehavare bör vara särskilt uppmärksamma på att härvstängscertifikat kan falla i värde och även förfalla helt utan värde med följd att hela eller delar av det investerade beloppet kan förloras. Motsvarande resonemang gäller normalt även för optioner och warranter.

Autocalls är en typ av instrument avsedda att ge möjlighet till en god avkastning i en sidledes eller måttligt fallande marknad. Vanligtvis erbjuds Autocalls med ett villkorat kapitalskydd ner till en viss nivå, barriär. Detta skydd upphör om barriären underskrids. Risker för att en stor del av det nominella beloppet går förlorat kan därmed vara betydande vid en placering i en Autocall.

Derivatinstrumenten kan kombineras på visst sätt för att skapa t.ex. ett visst skydd mot prisförändring på underliggande egendom, eller för att uppnå ett visst ekonomiskt resultat i förhållande till den förväntade prisutvecklingen på underliggande egendom.

Vid handel i kombinerade produkter är det viktigt att sätta sig in i produktens olika beståndsdelar och hur dessa samverkar. I vissa fall kan beståndsdelarnas samverkan innebära en högre risk än varje beståndsdel för sig. En närmare beskrivning av en viss produkts olika beståndsdelar och på vilket sätt dessa samverkar kan fås från bl.a. utfärdande emittent eller värdepappersföretaget.

4. Karaktäristiska egenskaper hos derivatinstrument

Man kan beskriva handel med derivatinstrument som handel med eller förflyttning av risker. Den som exempelvis befarar en kursnedgång på marknaden kan köpa säljoptioner som ökar i värde om marknaden faller. För att minska eller slippa risken för kursnedgång betalar köparen en premie, dvs vad optionen kostar.

Handel med derivat kräver särskild sakkunskap. För den som avser att handla med derivatinstrument är det därför viktigt att uppmärksamma följande karaktäristiska egenskaper hos sådana instrument. Konstruktionen av derivatinstrument gör att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får genomslag i kursen eller priset på derivatinstrumentet. Detta prisgenomslag är ofta kraftigare i förhållande till insatsen (erlagd premie) än vad värdeförändringen är på den underliggande egendomen. Prisgenomslaget kallas därför **hävstångseffekt** och kan leda till större vinst på insatt kapital än om placeringen hade gjorts direkt i den underliggande egendomen. Å andra sidan kan hävstångseffekten lika väl medföra större förlust på derivatinstrumenten jämfört med värdeförändringen på den underliggande egendomen, om prisutvecklingen på den underliggande egendomen blir annorlunda än den förväntade. Hävstångseffekten, dvs möjligheten till vinst respektive risken för förlust, varierar beroende på derivatinstrumentets konstruktion och användningssätt. Stora krav ställs därför på bevakningen av prisutvecklingen på derivatinstrumentet och på den underliggande egendomen. Investeraren bör i eget intresse vara beredd att agera snabbt, ofta under dagen, om placeringen i derivatinstrument skulle komma att utvecklas negativt. Det är också viktigt att i sin riskbedömning beakta att möjligheten att avveckla en position/ett innehav kan försvåras vid en negativ prisutveckling.

Den part som åtar sig en förpliktelse genom att utfärda en option eller ingå ett terminsavtal är från början tvungen att ställa säkerhet för sitt åtagande. I takt med att priset på den underliggande egendomen med tiden utvecklas uppåt eller nedåt och således värdet på derivatinstrumentet ökar eller minskar, skiftar också kravet på säkerhet. Ytterligare säkerhet i form av en tilläggssäkerhet kan därför komma att krävas. Hävstångseffekten gör sig således gällande även på säkerhetskravet, som kan förändras snabbt och kraftigt. Om inte kunden ställer tillräcklig säkerhet, har motparten eller värdepappersföretaget i allmänhet förbehållit sig rätten att utan att höra kunden avsluta placeringen (stänga positionen) för att minimera skadan. En kund bör således nogta följa

prisutvecklingen även med avseende på säkerhetskravet för att undgå en ofrivillig stängning av positionen.

Löptiden för derivatinstrument kan variera från mycket kort tid upp till flera år. Prisförändringarna är ofta störst på instrument med kort löptid. Priset på t.ex. en innehavd option sjunker i allmänhet allt snabbare mot slutet av löptiden pga att det s.k. tidsvärdet avtar. Kunden bör således nogta beakta även löptiden på derivatinstrumenten.

5. Standardiserade och icke-standardiserade/OTC-derivat

Derivatinstrument handlas i standardiserad och icke-standardiserad form.

Handel med standardiserade derivatinstrument sker på reglerade marknader ("derivatbörser") och omfattas av standardavtalsvillkor. På den svenska derivatmarknaden erbjuder t.ex. Nasdaq Stockholm (Stockholmsbörsen) och Nordic Growth Market NGM AB (NGM) standardiserad handel med och clearing (avveckling av genomförda transaktioner) av bl.a. optioner och terminer. Standardiserad clearing av derivatinstrument som handlas på annat sätt än genom en derivatbörss sker också på sådana derivatbörser. Handel och clearing på en derivatbörss sker genom ett värdepappersinstitut som bedriver handel där.

Vissa värdepappersinstitut erbjuder sina egna former av derivatinstrument för vilka de normalt tillhandahåller både handel och transaktionsavveckling i enlighet med särskilda avtal och villkor som tillhandahålls av institutet. Dessa derivatinstrument benämns bland annat ofta som icke-standardiserade OTC-derivat (over the counter). En person som vill handla med sådana OTC-derivatinstrument bör särskilt bekanta sig med de särskilda avtalsvillkor som gäller.

Handel med utländska standardiserade derivatinstrument omfattas normalt av reglerna och villkoren i det land där handeln och clearingen är organiserad. Det är viktigt att notera att dessa utländska regler och villkor inte behöver motsvara dem som gäller för svenska förhållanden.

När kund handlar i derivatinstrument måste kunden vara införstådd med bl.a. följande:

- att placeringar eller andra positioner i derivatinstrument sker på egen risk
- att kunden själv nogta måste sätta sig in i dels de villkor som gäller för handel med finansiella instrument, dels information i faktablad, prospekt och annan information om aktuellt derivatinstrument, dess egenskaper och risker
- att det vid handel med finansiella instrument är viktigt att kontrollera all rapportering avseende kundens transaktioner, innehav och positioner samt omgående reklamera eventuella fel
- att det är viktigt att fortlöpande beakta värdeförändringar på innehav av och positioner i aktuella instrument och vara beredd att snabbt agera
- att kunden själv måste uppfylla säkerhetskrav inom avtalade ramar
- att kunden själv måste initiera de åtgärder som erfordras för att minska risken för förluster

Bilaga 1.4

RIKTLINJER FÖR UTFÖRANDE AV ORDER

1. Inledning

- 1.1. Detta dokument ("Riktlinjerna") beskriver de tillvägagångssätt som JLL följer för att utföra och vidarebefordra order i finansiella instrument för dess icke-professionella och professionella kunders räkning.
- 1.2. JLL vidtar alla rimliga åtgärder i enlighet med Riktlinjerna för att åstadkomma bästa möjliga resultat för dess kunder. Även om tillvägagångssätten, som beskrivs i Riktlinjerna, förväntas åstadkomma bästa möjliga resultat för kunderna, finns det dock inte någon garanti för att det under alla förhållanden går att åstadkomma detta för varje enskild transaktion.
- 1.3. De tillvägagångssätt som beskrivs här utgör "Bästa möjliga utförande" enligt JLL:s uppfattning. När en kund ber JLL att ingå en transaktion med eller för kunden, samtycker kunden till att transaktionen utförs i enlighet med Riktlinjerna.
- 1.4. Samma order kan utföras i delar genom att flera än en av de metoder som beskrivs i Riktlinjerna används. Begrepp som används i Riktlinjerna har samma betydelse som definierats i EU:s finansiella regelverk.

2. Specifik instruktion

När en kund ger JLL en specifik instruktion för hur hela eller delar av en order ska utföras, kommer orden att utföras enligt den instruktionen. I det fall kunden lämnar specifika instruktioner kan JLL därigenom komma att förhindras att följa de tillvägagångssätt som beskrivs i Riktlinjerna, som är avsedda att vanligen åstadkomma bästa möjliga resultat för kunden.

3. Olika faktorerers relativa vikt vid utförande av order

- 3.1. När JLL utför en kundorder, tar JLL hänsyn till följande faktorer:
 - a) priset och tillhörande kostnader;
 - b) snabbhet och sannolikhet av både utförande och avveckling;
 - c) orderns storlek och typ samt dess påverkan på marknaden;
 - d) övriga hänsyn som JLL anser är relevanta vid utförande av kundorder.
- 3.2. JLL beaktar dessa faktorer vid tidpunkten för utförandet utifrån kundens egenskaper, det finansiella instrumentet ifråga och rådande marknadsomständigheter.
- 3.3. När JLL utför en order för en kunds räkning, fastställs bästa möjliga resultat med hänsyn till priset för det finansiella instrumentet och kostnaderna i samband med utförandet, inbegripet kundens alla utgifter som hänför sig direkt till utförandet av ordern. I bedömningen av bästa möjliga resultat ska JLL beakta de egna ersättningar och avgifter som det tar ut av kunden för utförandet av ordern på var och en av de platser som kan komma i fråga för att utföra den.

4. Utförande av order i finansiella instrument, som huvudsakligen handlas på en extern handelsplats

- 4.1. Detta avsnitt avser finansiella instrument som handlas med godtagbar likviditet på en handelsplats, till exempel på en reglerad marknad eller på en handelsplattform. Sådana finansiella instrument inkluderar exempelvis vissa

- a) aktier;
- b) obligationer och andra räntebärande eller diskonterade skuldebrev, inklusive aktieobligationer;
- c) standardiserade derivat;
- d) börshandlade fondandelar;
- e) andra finansiella instrument som handlas på en extern handelsplats.

- 4.2. JLL kommer endast att utföra en kunds order i angivna finansiella instrument i det fall JLL beträffande ordern träffat en överenskommelse med kunden om hur ordern skall utföras.

5. Utförande av order i finansiella instrument, som huvudsakligen inte handlas på en extern handelsplats

- 5.1. Detta avsnitt gäller finansiella instrument som **inte** handlas med godtagbar likviditet på en handelsplats utanför JLL. Det kan till exempel gälla standardiserade icke börshandlade instrument eller instrument som JLL eller annan intermediär skapat från en eller flera komponenter för att åstadkomma ett instrument utformat för att möta specifika exponeringskrav. Sådana finansiella instrument kan exempelvis utgöras av

- a) obligationer och andra räntebärande eller diskonterade skuldebrev;
- b) OTC-derivat;
- c) instrument där avkastningen är sammankopplad med utvecklingen av ett specifikt index eller referensränta;
- d) instrument baserade på eller involverande CFD-kontrakt (Contracts for difference);
- e) onoterade aktier;
- f) fondandelar;
- g) andra finansiella instrument som inte handlas på en extern handelsplats.

- 5.2. JLL kommer endast att utföra en kunds order i angivna finansiella instrument i det fall JLL beträffande ordern träffat en överenskommelse med kunden om hur ordern skall utföras.

- 5.3. När JLL för kunds räkning fattar beslut om att handla i OTC-derivat, t.ex. räntederivat, hämtar JLL in jämförelsepriser från ett antal potentiella motparter i syfte att säkerställa bästa resultat.

6. Primärmarknadstransaktioner

- 6.1. JLL kommer att utföra transaktioner i finansiella instrument på primärmarknaden genom att vidarebefordra kundens order till emittenten, eller emittentens ombud, i enlighet med kundens instruktioner och villkoren för den specifika emissionen.

7. Handelsplatser som JLL använder

- 7.1. JLL använder för närvarande inte någon handelsplats. Vid uppdrag som avser placering och vidarebefordran av order används andra företag enligt punkten 8 nedan. Om JLL framöver kommer att använda någon handelsplats kommer en lista upptagande de handelsplatser som JLL använder finnas tillgänglig på

JLLs webbplats, <http://www.jllsweden.se/sweden/sv-se/vara-tjanster/fastighetsagare-investerare/saljkopradgivning/debt-and-financial-advisory/om-vardepappersbolag>.

8. Placering och vidarebefordran av order hos andra företag för utförande

- 8.1. JLL hanterar orderläggningen vid vidarebefordran av kunders order på ett sådant sätt som JLL anser vara i kundens bästa intresse vid tillfället och använder andra företag för att utföra order när det är lämpligt.
- 8.2. JLL bedömer noggrant varje annat företag som används för utförande av order och med vilket JLL kommer att etablera samarbete. När JLL väljer företag, till vilka order placeras eller vidarebefordras för utförande, beaktar JLL faktorer som pris, kostnader, snabbhet och sannolikhet för både utförande och avveckling samt varje annan faktor som kan vara av betydelse när orden ska placeras eller vidarebefordras.
- 8.3. JLL placerar för närvarande inte order för utförande hos något särskilt värdepappersinstitut,

9. Utförande av order utanför reglerade marknader eller MTF-plattformar

- 9.1. JLL kan utföra kunders order utanför reglerade marknader eller s.k. MTF-plattformar (Multilateral Trading Facilities). Detta gäller huvudsakligen för icke börshandlade finansiella instrument men kan även tillämpas på börshandlade finansiella instrument.

10. Kundorderhantering

- 10.1. JLL utför varje kunds order snabbt, effektivt och rättvist samt utför normalt jämförbara order i den tidsordning de togs emot, såvida inte exempelvis orderns egenskaper eller rådande marknadsförhållanden gör detta omöjligt eller strider mot kundens intressen. JLL sammanlägger inte en enskild kunds order med andra kunders order.

11. Störningar i marknaden, bristande tillgänglighet i tekniska system etc

- 11.1. I vissa fall, antingen vid avbrott i handeln, när en handelsplats makulerar affärer, vid störningar i marknaden, vid bristande tillgänglighet i tekniska system eller av annat liknande skäl, kan det enligt JLLs bedömning ligga i kundens bästa intresse att en order utförs eller vidarebefordras på något annat sätt än det som normalt används för det finansiella instrumentet ifråga. JLL kommer då att vidta alla rimliga åtgärder för att uppnå bästa möjliga resultat för kunden under rådande omständigheter.
- 11.2. Om händelserna, som beskrivs ovan, resulterar i allvarliga störningar i marknaden, kommer JLL att vidta rimliga åtgärder för att kontakta kunder vars order ännu inte utförts för att inhämta ytterligare instruktioner. Om JLL därvid inte lyckas få några instruktioner, kommer JLL

att vidta sådana åtgärder som rimligtvis kan bedömas vara i kundens bästa intresse, och kunden kommer att vara bunden till resultatet.

- 11.3. När en marknadsplatsoperatör makulerar eller ändrar affärer som utförts på dess marknadsplats, är JLL och dess kunder bundna till sådana åtgärder, även om JLL under tiden bekräftat till kunden att affären blivit genomförd.

12. Information till kund

- 12.1. JLL ska förse sina kunder med lämplig information om JLLs riktlinjer för utförande av order. Informationen ska förklara hur en order kommer att utföras på ett sätt som är tydligt, tillräckligt detaljerat och lätt för kunder att förstå. Informationen ska upprättas i enlighet med artikel 66.2 Kommissionens delegerade förordning (EU) 2017/565 av den 25 april 2016.

- 12.2. Innan JLL utför en kunds order, ska kunden ha godtagit riktlinjerna. För det fall JLL utför en kunds order utanför en reglerad marknad eller en handelsplattform, ska kunden i uppdragsbekräftelsen avseende en enskild transaktion ge sitt uttryckliga godkännande till det. Om en kund begär det, ska JLL kunna visa att det har utfört kundens order i enlighet med dessa riktlinjer.

- 12.3. Om tillämpligt ska JLL varje år offentliggöra en sammanfattning av de fem utförandeplatser där JLL främst, i fråga om handelsvolym, utfört kundorder under föregående år. Sammanfattningen ska vara uppdelad på klasser av finansiella instrument och innehålla information om kvaliteten på utförandet. Informationen ska överensstämja med de uppgifter som offentliggörs i enlighet med de tekniska standarder som utarbetas i enlighet med artikel 27.10 b i direktiv 2014/65/EU.

13. Ändringar och uppdateringar av Riktlinjerna

- 13.1. Riktlinjerna kan komma att ändras. Riktlinjerna, handelsplatserna, företagen till vilka order vidarebefordras och förfaranden för utförande av order, liksom resultaten av orderutförande kommer att ses över för att säkerställa att de sannolikt kommer att åstadkomma bästa möjliga resultat för JLLs kunder. Detta kommer att utföras såsom omständigheterna föreskriver och minst en gång årligen. JLL kommer lämna information om varje väsentlig förändring av dessa riktlinjer till de kunder med vilka JLL har en fortlöpande relation. Ändringar av Riktlinjerna kommer att finnas tillgängliga på JLLs webbplats <https://www.jllsweden.se/en/jll-transaction-services-ab> Sådana ändringar och uppdateringar gäller från och med dagen efter den dag som de publicerats på webbplatsen.